СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 151. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 1-го ЛИПНЯ 1948. — No. 151. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JULY 1, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; П'ЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ОБІ ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ ПОРОЗУМІВАЮТЬСЯ В СПРАВАХ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ

Вашинґтон, 29 червня. — Між обома великими політичними партіями йдуть спокійні змагання порозумітися під час виборчої кампанії що до закордонної політики Злучених Держас. Спеціяльні дорадники, як президента Трумана, так і кандидата Республиканської партії Тамеса Е. Дюї укладають пляни, як передавати собі інформації в теперішньому критичному політичному положенні закордоном з метою, щоб акція обох партій не спричинила шкоди Америці.

Тому, що дорадником Дюїя в закордонній політиці є Джан Фостер Долс, який живе в тісних зносинах з сен. Ванденберґом, головою сенатської комісії закордонних справ, ця справа не натрапляє на трудноші в практиці. Це положення може бути в дечому змінене незабаром, коли сен. Ванденберґ виїде до Англії й Скандинавії. Тоді на своє місце він залишить когось, що перейме ролю координатора в закордонній політиці. Про це довідується дипломатичний кореспондент щоденника Ню Йорк Таймс, Джеймс Рестон. Він пригадує, що подібне положення заіснувало вже в 1944 р. підчас передвиборчої кампанії і тоді президент Рузвелт порозумівався з кандидатом Дюїм через Долеса.

ПОБОРОВИЙ ВІК БУДУТЬ ОЦІНЮВАТИ ВІДПОВІДНО ДО ДНЯ НАРОДИН.

Вашинґтон. — Щоб виминути різних спорів, поборова служба рішила оцінювати вік рекрутів відповідно до їх дня народин, а не лише до року народин. Отже будуть покликати до служби в армії цього року лише таких рекрутів, які покінчили 19 літ життя перед 22 вересня. Так само будуть оцінювати 25 літ життя відносно до дня народин.

ПАКУНКОВА ПОШТА ЛІТАКАМИ.

Вашинґтон. — Президент підписав біл, який вводить в життя повітряну пошту для пакунків з днем 1 вересня. Пакунки не можуть бути менші як 8 унцій, а не більші як 70 фунтів. Оплата за один фунт буде виносити 55-80 ц., а менші пакунки відповідно до ваги меншої ніж фунт.

42,000 ЧУЖИННИХ РОБІТНИКІВ НА ФАРМАХ.

Вашинґтон. — Американські фермери дістануть біжучого року 42,750 робітників з чужинних країв, як це оприлюднює федеральна служба праці. Минулого року спроваджено до Злучених держав 50,000 таких робітників, щоб зарадити недостачі робучих рук на фармах. Цього року передбачують допущення 27,500 мексиканців, 10,000 канадійців, 3,000 з Джамейки і т. п. Европейські скитальники ще не входять в рахубу як фармерські помічники на біжучий рік.

СЕЛЕР ЗАПОВІДАЄ ДАЛЬШУ АКЦІЮ ЗА ДОПУЩЕННЯ СКИТАЛЬНИКІВ.

Ню Йорк. — Конґресмен Емануел Селер заповідає, що він вже робить старання серед членів Демократичної партії в конґресі, щоб у платформі партії на Краєвій Демократичній Конвенції у Филаделфії була прийнята точка про поширення закону для допущення більшого числа скитальників з Европи. Крім того Селер заповідає, що зголосить поправку до теперішнього іміґраційного закону на першій сесії наступного конґресу.

ВУГЛЕКОПІВ ТРИМАЛИ ПІД ЗЕМЛЕЮ, ДОКИ НЕ ЗГОДИЛИСЯ ВОТУПИТИ ДО ЮНІЇ.

Вашинґтон. — Роберт Денгам, правний дорадник Краєвої Ради Робітничих Відносин, вніс обвинувачення проти дистрикту 31 майнерської юнії, що цей дистрикт тримав 445 шахтарів мягкого вугілля в шахті у стейті Вест Вирджінії, доки вони не підписали заяви, що вступають до юнії. Денгам закидує теж юнії, що вона послугується таким терором, як погрози та побивання, щоб спонукати шахтарів вступити в члени юнії. Це все діялося під час недавнього 6-тижневого страйку шахтарів. Юнія робила те з метою, щоб страйк виглядав на цілковитий в цілому вугільному промислі.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ СУД ПРИЗНАЄ НЕКОМУНІСТИЧНУ ПРИСЯГУ

Ню Йорк. — Спеціяльний федеральний суд виніс рішення, що є важною постанова закону Тефта-Гартлія, яка вимагає складання присяг урядниками робітничих юній з заявою, що вони не є комуністи. Суд ствердив, що ця постанова не противиться конституції Злучених Держав. Тому, що це є так званий спеціяльний федеральний суд, відклик від його рішення може бути внесений лише до Верховного Суду у Вашинґтоні.

ТОВБИН НА РОЗМОВІ З ТРУМАНОМ.

Вашинґтон. — Деніел Товбин, предсідник могутньої юнії візників, мав довгу розмову з президентом Труманом. Одначе відмовився оприлюднити зміст розмови. Догадуються, що розмова відносилася до передвиборчої акції.

Предсідник Краєвого Демократичного Комітету, сен. Дж. Гаверд Мек Грат, як звідомився з Ню Йорку, заповів на пресовій конференції, що Труман буде іменований кандидатом на президента на першому бальоті на Краєвій Демократичній Конвенції. Він висловив думку, що говорення про кандидатуру ген. Двайта Д. Айзенгавера не є на місці, коли генерал кількома наворотами заявив, що він не кандидує. На твердження бувшої республиканської конґресменки Клейр Бут Лус, наче б пані Елінор Рузвелт була кандидаткою на становище віцепрезидента Злучених Держав, Мек Грат сказав, що не хоче входити в спір з панею Лус.

Вашингтон уважає розлам між Югославією й Советами за найважнішу подію після війни

Вашингтон, 29. червня. — Небувалий визов югославських комуністів, кинений в лице Москви, вважають вашингтонські дипломатичні експерти за великий розлам у советськім бльоку. Цей розлам оцінюють дипломати за найбільш знаменний і найбільше несподіваний розвиток політичних подій у повоєннім світі. Він теж може мати такі наслідки, яких не можна вгадати наперед. Про цю оцінку дипломатів довідується вашингтонський кореспондент щоденника Ню Йорк Герлад Трибюн. Спеціялісти в советських відносинах є того переконання, що Москва не відважиться наразі особисто відплатитися Тітові й його товаришам. Мілітарна акція не входить цілковито в рахунок, бо Москва не може спромогтися на те, щоб кинути усю свою силу на Балкан. Дипломатичні знавці є просто здивовані великим промахом Москви, коли вдарила на нього не впевнившися вперед, чи Тіто покається за „свої гріхи". Дипломати вказують на те, що ще ніколи перед тим советські провідники не напали на якогось комуністичного провідника, не знаючи, чи він не відповість їм на свій лад. З того дипломати приходять до висновку, що Москва не мала добрих інформацій про Тіта, або що вона втратила над ним силу.

ЧЕСЬКІ ЕМІГРАНТИ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ РЕВОЛЬТУ.

Ню Йорк. — Провідники чеської політичної еміґрації в Злучених Державах виявили, що вже створене порозуміння з іншими чеськими еміґрантами для скинення диктатури в Празі. Вони повідомили уряд у Вашинґтоні про їхні наміри. Про це говорив з пресовими кореспондентами бувший чеський дипломат, д-р Степан Осускі, а крім того вручив їм копію меморіялу, висланого до департаменту стейту. Чеські еміґранти підготовили вже радієву стацію в Німеччині для висилання закликів до чеського населення.

Кораблем Квін Елизабет приїхав до Ню Йорку Ян Антін Бенеш, старший брат бувшого президента Чехословаччини. Він жив у Милвокі як столяр довгі літа, а перед півтора роком виїхав до Чехії. Ян Бенеш сказав лише, що його брат сказав йому їхати до Америки. Він заявив, що боїться щонебудь говорити.

АМЕРИКАНСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ СТОЯТЬ ЗА МОСКВУ.

Ню Йорк. — Комуністична Партія Злучених Держав осудила поведінку югославських комуністів і підтримує дальше Москву. Заяву в цій справі оприлюднила Комуністична партія за підписами предсідника Вилема З. Фостера й секретаря Евгена Денниса. У заяві сказано, що політика Тіта може мати хіба такий наслідок, що „в Югославії прийде поворот до капіталізму під пануванням імперіялізму".

АМЕРИКА ВІДБИВАЄ НАПАСТІ СОВЕТІВ ЗА „ПІДПАЛЮВАННЯ ДО ВІЙНИ"

Вашингтон. — Секретар стейту Джордж Маршал вислав ноту до советського амбасадора Александра Панюшкіна, в якій він осуджує напасти Советів на Америку у їхнім протесті проти якогось „підпалювання до війни". Совєти добачують агітацію за війною в Злучених Державах у тому, що журнал „Нюзвік" у своєму виданні з 17. травня помістив статтю про оборонні пляни Злучених Держав на випадок війни з Росією. Маршал пригадав, що в Злучених Державах існує свобода преси і уряд не може бути відповідальний за статті в журналах.

ЗНИЖКА ПОШТОВИХ ОПЛАТ НА ПАКУНКАХ ДЛЯ ДОПОМОГИ В ЕВРОПІ.

Вашингтон. — Уряд оприлюднює, що оплата на поштові посилки, призначені для допомоги жертвам війни в Европі й Китаю, буде знижена по 4 центи на фунті з днем 6-го липня. Це відоситься до посилок, які йдуть до Австрії, Бельгії, Люксембургу, Китаю, Франції, Греції, Італії, Голандії, Англії й Трієсту і до Тризонії в Німеччині.

ЗАГРОЗА БУНТУ В САМОМУ КРЕМЛІ

РОЗБІЖНОСТІ МІЖ МОЛОТОВОМ І ЖДАНОВОМ НА ТЛІ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ.

Берлін, 30. червня. — У зв'язку з проголошенням обвинувачень Комінформу, на чолі якого стоїть член московського Політбюра, А. Жданов, проти маршала Тіта та югославських комуністів, в місцевих познайомлених зі советськими справами колах видвигається інтересні здогади про розбіжності на самому комуністичному „Олімпі" — в Кремлі. Ці розбіжності мали б існувати головно на закордонно-політичному тлі між міністром Молотовим і Ждановом, перший з яких заступає думку дипломатичної акції, а другий вважає, що советській справі найкращу прислугу закордоном можуть віддати комуністичні п'яті колони. Факт, що Жданов проголосив своє обвинувачення проти Тіта власне в часі, як советська закордонна політика і дипломатія переживають одну зі своїх найважчих проб у зв'язку зі загостренням положення в Берліні, мав би потверджувати ці здогади, в яких добачується теж подібність до колишніх непорозумінь між націстською партією і німецьким Вермахтом.

На людських кістках і крові будується советська імперія

ІНТЕРЕСНІ РЕВЕЛЯЦІЇ БУВШОГО СОВЄТСЬКОГО В'ЯЗНЯ МИХАЙЛА РОМАНЕНКА.

Ню Йорк, 30. червня. — Таймс в сьогоднішньому виданні надрукував характерну інформацію свого кореспондента Солцберґера з Істамбулу про інтересні ревеляції бувшого в'язня советських концентраційних таборів, Михайла Романенко, про причини і наслідки та розміри масового невільництва в Советському Союзі. Романенко, що сам працював в різних статистичних бюрах в таборах каторжних робіт, твердить, що власне каторжні роботи є головною базою советського господарства. ГПУ, НКВД і тепер МВД доставляє кожну потрібну кількість каторжників, а їх мільйони. Виробнича користь з них для советської імперії заключається в тому, що вони майже нічого не коштують, працюють довше і виконують кожну вказану їм роботу та не зв'язані з жодним місцем замешкання, ані сім'єю, бо їх як каторжників можна безпардонно перекидати з табору до табору. Романенко подає в деталях головні ділянки важливих робіт, що їх виконується руками каторжників. Це головно будова каналів, залізниць і шляхів та копальні. Весь Советський Союз, головно північна і азійська Росія густо засіяні таборами каторжників. Романенко твердить, що 60% з них це „політичні", яким причіплено латку „контрреволюції". Інші — це „вороги народу", „саботажисти" та всілякого роду „хулігани", залежно від того кого ким нап'ятнував советський злочинний „закон", зглядно всемогуче НКВД. Романенко на підставі власних переживань і спостережень твердить, що ціла советська імперія справді збудована на поті, крові і кістках мільйонів невинних жертв.

СОКОЛОВСЬКИЙ ВИСЛОВЛЮЄ „НАДІЮ" НА ПОЛАГОДЖЕННЯ БЕРЛІНСЬКОГО СПОРУ.

Берлін, 30. червня. — Советський головнокомандуючий в Німеччині, маршал Василь Соколовський, відповів вчора листом до британського головнокомандуючого ген. сер Бріяна Робертсона на британський протест проти советської бльокади Берліна, висловлюючи „надію", що залізнодорожний транспорт зі заходу буде відновлений ще заки вичерпаються резерви харчів в Берліні. У видержаному в „поміркованому" та „розсудливому" тоні листі советський комендант говорить про „заходи в справі ремонту залізнодорожні лінії", заявляючи рівночасно, що „охоронні заходи для спинення напливу західно-німецьких грошей до Берліна мусять бути вдержані протягом відповідного часу".

БЕРЛІНСЬКА РАДА ПРОТИ СОВЕТІВ.

Берлін, 30. червня. — Міська Рада Берліна великою більшістю голосів осудила вчора советську окупаційну адміністрацію в цьому місті та рішила звернутися безпосередньо до Організації Об'єднаних Націй і прохати негайної інтервенції, бо опісля „допомога може прийти запізно". Британський головнокомандуючий промовляючи в Гамбурґу, осудив советську бльокаду Берліна як „найбільш ганебний акт".

ТІТО ПРОТИ МОСКОВСЬКОГО ДИКТАТУ

ЮГОСЛАВСЬКІ КОМУНІСТИ ВІДКИДАЮТЬ ОБВИНУВАЧЕННЯ КОМІНФОРМУ ТА ЗАКИДАЮТЬ МОСКВІ БРЕХНЮ І СИМПАТІЇ З ФАШИСТАМИ.

Бєоград, Югославія, 30 червня. — Центральний Комітет комуністичної партії Югославії відкинув вчора ввечорі всі закиди й обвинувачення, видвигнені проти цеї партії Москвою та створеним нею Комінформом, називаючи їх брехливими і обидними та видвигаючи зі свого боку цілий ряд протизакидів й обвинувачень проти Москви. На закінчення, Центральний Комітет югославських комуністів закликає всіх своїх членів окріпити партійні ряди навколо свого провідника Тіта, бо тільки в той спосіб можна буде протиставитися московському диктатові. Москва обвинувачувала Тіта та югославських комуністів у відступленні від „інтернаціональних традицій", зворот до націоналізму, симпатії до західних союзників та ворожість до Советського Союзу. Югославська відповідь розглядає ці обвинувачення пункт за пунктом та стверджує їх брехливість і безпідставність, заявляючи, що їх пороблено в злій волі та без вислухання аргументів обвинуваченого. Югославські комуністи стверджують, що московські обвинувачення походять з „фашистських джерел" та зі свого боку обвинувачують, що Москва увійшла в спілку з югославськими фашистами і зрадниками, шукаючи між ними аґентів, які підривали б в Югославії довір'я до югославських комуністів та їх провідників. Комітет з цілою рішучістю заперечує закид, мовляв, він не дозволяв на внутрішню партійну критику та зі свого боку обвинувачує, що така критика є недопускаєма в Советському Союзі. Заява югославських комуністів стверджує виразно, що вони не думають слухати диктату Москви і замість Сталіна вони воліють свого Тіта. В самій столиці Югославії панує спокій, але з закордонних джерел виходять найрізнородніші поголоски, в яких говориться, що советські війська вже мали перейти Дунай і зближаються до Білгороду. Теж держиться в таємниці теперішній побут маршала Тіта й одні стверджують, що він перебуває в столиці, інші вважають, що він у своїй літній резиденції, а ще інші здогадуються, що він денебудь скривається. Розбіжності і сварку між Москвою і Югославією вважається за найважливішу політичну подію дня та робиться з неї далекойдучі висновки світового значення.

НОГОТІВЛЯ В ТРІЄСТІ.

Рим, 30 червня. — У зв'язку зі словним докищо двобоєм між московськими і югославськими комуністами, американські і британські власті наказали гостре поготівля на вільній території Трієсту. Це зроблено тільки „на всякий випадок", не маючи ще до цего жодних конкретних причин. Стверджується, що теж югославські власті збільшили свою сторожу на кордоні, правдоподібно з метою, щоби не допустити до передчасної втечі югославських керівників, якщо спір з Москвою почне загострюватися.

СТАНОВИЩЕ ЮГОСЛАВІЇ ВВАЖАЄТЬСЯ КРІЗОЮ СВІТОВОГО БОЛЬШЕВИЗМУ.

Париж, 30 червня. — Югославська відповідь на обвинувачення Москви була великою несподіванкою в місцевих дипломатичних колах, головно серед знавців Советського Союзу. Насамперед стверджується, що становище Югославії скинуло з п'єдесталу божка Сталіна, що був досі єдиним і неподільним авторитетом комуністів в цілому світі. Тут загально вважається, що власне на цьому тлі Москва виступила проти Тіта, бо той вибився на керівника Югославії у великій мірі власними силами і не з ласки Москви. Рівночасно вважається, що Москва була б не виступила проти Тіта, не поробивши заздалегідь відповідних заходів для його ліквідації та що Сталін в жодному разі Тітові його становище не подарує. Проте, не зважаючи на кінцевий вислід цього спору між Сталіном і Тітом, він не залишиться без дальших наслідків і його вважається зворотно-критичним пунктом в історії світового комунізму.

АМЕРИКА І БРИТАНІЯ „ПИЛЬНО СТЕЖАТЬ" ЗА ДАЛЬШИМ РОЗВИТКОМ БУНТУ.

Лондон, 30 червня. Британські власті з найбільшою увагою і не без вдоволення слідкують за дальшим розвитком бунту югославських большевиків проти московських. В основному цілу справу вважається радше за двобій між Кремлем і Тітом, ніж між Советським Союзом і Югославією. Стверджується, що західним демократіям докищо не залишається нічого іншого, як бути тільки безчинними спостерігачами цілої цеї імпрези. Речник департаменту стейту на пресовій конференції у Вашингтоні заявив, що Америка теж „з великою увагою" слідкує за розвитком подій в Югославії, відмовляючись від офіціяльних коментарів.

МОСКВА ПРОГОЛОСИЛА ОБВИНУВАЧЕННЯ.

Москва, 30 червня. — Ціла советська преса і радіо та інші засоби пропаганди проголосили вчора під великими заголовками обвинувачення проти югославських комуністів, видвигнені Комінформом з наказу Москви. Повідомлення викликало величезне враження серед советських рабів, які не можуть надивуватись, що в когось найшлося досить сили і сміливості виступити проти Сталіна.

САТЕЛІТИ ПІДДЕРЖУЮТЬ МОСКВУ.

Прага, 30 червня. — Комуністичні партії в поодиноких краях під советським пануванням чимшвидше ухвалюють резолюції, піддержуючи обвинувачення Кремля проти Тіта.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346 JERSEY CITY 3, N. J.

ПРИКАЗ МОСКВИ ЮГОСЛАВІЇ

Кремль приказав Тітові та югославській комуністичній верхівці признатись до вини, що зійшли з правильного шляху Маркса-Леніна, покаятись і направити лихо. Цей приказ вказує наглядно, що настала якась прірва у відношенні совєтських сателітів до Москви. Щось погіршилось, чи погіршується.

Завчасно витягати з цеї важної події дуже далеко йдучі консеквенції й добачувати в цьому провал політики Кремля в країнах, опанованих Москвою. Це була б тактика рожевих надій та ослаблення боротьби з комунізмом та російським імперіялізмом. Але з другого боку не можна недоцінювати цього, що дійсно сталося.

Фактом є, що Москва не є вдоволена з комуністів в Югославії та з югославського диктатора Тіта, себто з одного з найвірніших союзників Сталіна. Щобільше, в Югославії діється щось таке, що може нагадувати в дечому боротьбу Москви з „українським націоналізмом", бо ж інакше Кремлем дириґований Комінформ (Комуністичне Інформаційне Бюро) не був би так гостро заатакував Тіта та провід югославської комуністичної партії за „націоналізм" і „троцькизм" та ухили в бік західних демократій. Видно, що відношення до Росії в Сербії, з давніх-давен русофільської, в дечому змінилось, коли Комінформ закидає Югославії „ненависть" до Росії та ще „очорнювання" її політики, себто приписування Москві імперіялістичних замірів.

Правда, це такі речі, про які світ уже нераз чув, коли Сталін переводив „чистки" в Україні, чи навіть в Росії, визбуваючись цілого ряду найстарших, найспосібніших та найдійніших большевицьких провідників. Тіто є тут подібним до Троцького чи яких інших визначних большевиків, зліквідованих Сталіном в Совєтах, чи поза ними.

Можна припускати, що коли б Тіто навіть піддався, то це його одначе на довшу мету не вратує, якщо є якась правда в цьому, що Комінформ закидає Тітові та його комуністичній верхівці. Як у Югославії вже пізналися на політиці Москви навіть комуністи і зачали реаґувати як „націоналісти", то це мусить мати глибші причини. Значить, що навіть якби Москві вдалось перевести в Югославії чистку і поставити у проводі самих тільки рабів Сталіна, то ледви, чи тим полагоджено б цю проблему. Не могли ж і досі полагодити подібної проблеми різні чистки в Україні!

Фактом є, що серед московських сателітів проявився спротив. І то там, де його ніхто не надіявся. Як би такий „бунт" був стався в Польщі чи Чехословаччині, то це не було б для світу великою несподіванкою. Навпаки, цей світ навіть здивований, що наприклад, у Чехословаччині комуністичній партії іде так гладко. Та коли Москва говорить тепер про „націоналізм" та ненависть до Росії в Югославії, це вже щось таке, що таки мусить звернути на себе серіозну увагу, бо воно вказує, що „націоналізм" далі живий і в підсовєтських країнах та є найбільшим ворогом московського імперіялізму.

В багні зради і брехні

Америка — це справді країна неймовірних можливостей. Найкращим доказом того можна навести вже хочби сам факт, що вона на далеко і під кожним оглядом в загальному прогресі випередила всі країни і нації світу, дарма, що ці вже давно були в дорозі і їх історія вже мала, кажучи образово, сиву бороду тоді, як сама Америка ще тільки в колисці була. Цей безприкладний прогрес в своєму розвитку Америка без сумніву завдячує насамперед своїй незрівняній свободі та своїм законам, на цій свободі побудованим.

Проте, між усіми цими неймовірними можливостями творчости, що зробили Америку вільною і багатою, великою і могутньою, є теж неймовірні можливості підривної роботи для тих, що бажали б — як кажеться в пісні — обернути край у руїну і закувати люд у кайдани. Мова, звичайно, про підривну комуністичну п'яту колону в Америці.

Її, цю п'яту колону, вже не потрібно відрекомендовувати; її усі знають. Усі знають, або щонайменше повинні знати, чим вона дише, що й як для чого і для кого робить. Щоби це пізнати, не треба заглядати аж у напевно туго набиті матеріялом таємні архіви наших побляжливих органів безпеки. Вистачить приглянутися публічним комуністичним гучномовцям, комуністичній пресі, що нею на всіх мовах намагається комуністична п'ята колона підробляти собі пригожий грунт для своєї підривно-злочинної роботи, надуживаючи та використовуючи до цього власне ту саму незрівняну американську свободу і толерантність, проти якої звернене й головне вістря комуністичного серпа. Якою безмірною зненавистю до Америки та всього американського насичене там кожне слово, скільки найбруднішої лайки, яким непроглядним туманом брехні і облуди там скриваеться й закутується все те, що символізує зоряний американський прапор.

Перегляньте лише бодай кілька чисел і навіть не з головного большевицького гучномовця на цій вільній землі, але з його маленького ступайка на українській мові, так званих „Українських Щоденних Вістей". Бо поширювання цього большевицького плюгавства на українській мові свідчить, що тут віддається окрему увагу американським українцям, яким п'ята колона не тільки намагається впоїти большевицьку отрую та зробити їх податливим грунтом для підривної п'ятиколонної роботи, але — беручи до уваги, що між американськими українцями таких дурнів меньше, ніж мало — видавання цього п'ятиколонного органу має за головну мету компромітувати перед американцями добре українське ім'я, плюгавити український визвольний рух та взагалі виконувати всяку найбруднішу роботу своїх кремлівських духових батьків.

Єдиним американським в цій газеті — це формальні замітки в англійській мові для пошти та час до часу деяке платне оголошення. Все інше — це тільки страшна плутанина брехні та плюгавлення всього, що американське і демократичне, а підношування під небеса совєтської тиранії. Ви намарно шукали б там бодай одної якої заввваги, бодай одного слова, що свідчило б добре про Америку, як з другого боку ви не подибаєте там навіть найменшого натяку, що в Совєтському Союзі могло б бути бодай якесь найменше — скажімо — недотягнення, дарма що совєтські злочини вже не від сьогодні здригають цілим культурним світом. Про кожний виступ будьякого немилого Москві американського провідника, а зокрема членів американського уряду, ви там подибаєте неточну, поплутану згадку та лайливі редакційні коментарі до неї. Натомість, як тільки Молотов, Вишинський чи який інший Громико використає міжнародну трибуну для нападу і лайки на Америку, цей большевицький гучномовець на українській мові в Америці негайно передає, якщо вже не дослівний текст, то бодай точне звідомлення. Очевидно, все це огортається серпанком всіляких фраз і спровидностей, мовляв для добра Америки і американського народу. Під цим самим облудно-зрадливим гаслом висміюється в непристойний спосіб всі традиційні американські імпрези, глумиться над самим же народом. Цьому ж американському народові та вибраним ним керівникам причіплюється найогидніші злочини, які є наявними фактами сьогодні ще тільки в Совдепії, після того, як Сталінового побратима і союзника Гітлера вже зустріла давно ними обома заслужена кара.

І так, наприклад, цей больш. гучномовець з 21-го червня (в англ. мові) на цілу третю сторінку помістив фотомонтаж, на якому представлено поваленого на землю американського (бо добре одягнений; совєтський був би напів голий) робітника, а над ним з палкою стоїть полисмен. Ми усі живемо в Америці і знаємо відносини в нашій країні, але чи справді найдеться яка чесна людина, щоби могла так характеризувати положення робітництва в Америці та відношення до них оцих наших добродушних „капів", що навіть на комуністичні безпорядки тільки одним оком дивляться? В якій цілі це робиться, навіщо поширюється цю страшну брехню, тоді, як ані словом не згадується, або тільки під небеса вихвалюється безсумнівні факти страшного невільництва і терору в Совєтському Союзі?

Відповідно до цеї ілюстрації пишеться теж в усіх статтях та повідомленнях. Прямо з кожного слова дише якась божевільна зненависть до Америки і її системи та до американського способу життя взагалі. З друкованого там блювотиння непоінформована або дурна людина справді могла б набрати враження, що в Америці панує найстрашніша диктатура і визиск, найчорніша реакція і самі горлорізи, що тільки ждуть нагоди, якби то знищити весь світ. Становище цього большевицького гучномовця до вибраних народом представників, до ухвалених цими представниками законів, в роді Програми Европейської Відбудови і т. п., є найогиднішою зрадою всіх американських принципів та найподлішою брехнею, на яку може спромогтися хворобливна большевицька голова. Число за числом, стаття за статтею, прямо рядок за рядком це бездонне багно зради і брехні, в найгіршому значенні про Америку і в найясніших красках про Совдепію взагалі, а про придавлену большевицьким чоботом Україну зокрема. Між тим усім червоною ниткою тягнуться постійні брехні і оплюгавлювання українського визвольного руху, українських скитальників, яким пощастило пережити гітлерівсько-сталінське пекло на землі та вкінці всіх українців, що не виконують брудної роботи кремлівських п'ятиколонників в Америці і проти цеї роботи виступають та її п'ятнують.

Взяти б ще для прикладу останнє число цеї большевицької газети з 29. червня. На першій сторінці під великим заголовком повідомлення про заяву Волеса, „що президент Труман не вірить у свою програму людських прав". Всі інші повідомлення теж так підібрані і „зредаговані", щоб якнайбільше осуджувати політику Америки та виправдувати і вихваляти Совєтський Союз. Напр. „Повідомляють, що війська вільної Греції здобули місто". „Війська вільної Греції" це ці большевицькі п'ятиколонники, що з наказу Москви вбивають і грабують грецьке населення та в московському інтересі не допускають до відбудови країни. На другій, сторінці того самого числа, крім всіляких інших брехнів і нісенітниць, велика стаття про „великий американський спрут", що з підзаголовком „Туманні задвірки" починається так: „Ступаючи на пост державного секретаря Сполучених Штатів, генерал армії Джордж Маршал змінив військовий мундур на темний мішкуватий сурдут — з тих, які носять звичайно американські фінансисти, або біржеві ділці". І в дальшому божевільні нісенітниці про Америку, американську політику та її керівників. Стаття ще не закінчена, але вже з першої частини видно виразний еренбурґівський московський стиль, з безліччю фраз, живцем перейнятих зі спільного нацистсько-большевицького лексикону з медових місяців братання та мрій про розгромлення та підбій „американсько - британських плютократів". На цій самій же сторінці теж передрук зі совєтського журналу „Перець" блазенського фейлетону „Тепер я турок — не бандит" про „самостійну дірку" української політичної еміґрації в Европі. Фейлетон написав во врем'я оно Вишня, якого навіть всі ці блазенства та плювання на українців і низькі чолобитні Сталіну не вратували від сталінської ласки і він в останньому й сам мав опинитись в якійсь сибірській дірці, де вже був раніше. На третій сторінці вістки про совєтський рай і про американське пекло, а на четвертій до того всього ще відповідні редакційні маячіння і знову те саме багно зради і брехні про американську політику та підношування під небеса совєтської.

Це тільки дуже побіжний образок того власне багна зради і брехні, що в ньому заправляється большевицька п'ята колона в Америці. Незрівняна американська свобода ставиться поблажливо навіть і до цего, бо має всі підстави вірити, що нарід сам на все відповідно зареагує. Це повинні мати на увазі теж американські українці і відповідно від цього всего відмежуватись, пам'ятаючи, що хто тільки пальцем діткнеться дьогтю, той теж забрудиться.

Микола Чубатий.

Українські назви в чужих мовах

В році 1937 відбувався міжнародний конгрес католицької організації „Пакс Романа", на який теж прибула українська делегація зі Львова, під проводом автора тих стрічок. В часі поміж сесіями делегації 60-ти народів відвідали Французький Католицький Інститут та були представлені його президентові, кардиналу Бодріярові, світової слави вченому та членови Французької Академії, так званих Безсмертних. Коли прийшла черга на українську делеґацію і нас представлено „як українців зі Львова", старенький кардинал заявив: „А, це українці зі Львова (де Леополь)", додаючи ще таке: „Ваше місто має ще дві другі назви, Лемберг і Львуф, котра з них правильна?"

На це молодий секретар нашої делеґації, що говорив перфектно по французьки відповів: „Ніяка із тих трьох, Ваша Еміненціє, бо найбільш правильна є назва „Львів", уживана українським населенням, себто більшістю тої країни". „Інтересне", замітив кардинал, „значить, що це місто має аж чотири назви". Не чотири, доскинув автор тих стрічок, а сім, бое ще три старі назви „Лембурґія, Леобурґ, та Леополіс", вживані ще в XIX-тому століттї". „Видно, що в цім місті перехрещувалися різні культурні вплив и", докінчив кардинал, „коли місто ваше має аж сім назв".

Так воно й на ділі є. На назвах столиці Західної України видні не тільки сліди окупації Львова чужинцями, але також культурні впливи, що перехрещувалися в цім місті впродовж сім соток літ. Немає сумніву, що мусить бути ще більше назв того міста. Крім староукраїнської назви „Львагорд" мусять ще бути назви вживані турками, вірменами та другими народами, що мали торгові та культурні звязки зі Львовом. Число тих назв дійшло б напевно до 10.

Певне, що окупанти старалися перехрещувати назву столиці західно-українських земель на своє, а вже до перфекції у тому безглуздю доходили поляки, одначе приписувати численні назви Львова чи другого міста України виключно насильству наїздників, це річ в цілій основі помилкова. Різні назви для українських міст чи українських осіб походять в далеко більшій мірі від культурних та економічних звязків, що сходилися та перехрещувалися в неодному місці та які не мали часто нічого спільного з чужинецькою окупацією. Вони були радше тільки слідами культурної та економічної історії місцевости, в цім випадку західно-українаської митрополії, як це запримівив французький вчений.

Безперечно, що нахабна пропаґанда вживання польської назви Львова „Львуф" в чужих мовах викликує в українців зденервування, одначе коли мине період українсько-польської боротьби, а український нарід зможе вже холодно дивитися на минуле української землі, тоді з гордістю згадуватиме ці різні назви города Льва, як важної артерії у східній Европі.

Чужа назва мусить відповідати духові мови, в якій назву вживається.

Може не багато міст у світі має так багато назв, як західно-українське місто Львів. Одначе Львів не є виїмком, бо багато міст на світі має різні назви в різних мовах. Крім назви вживаної населенням, кожен нарід, що мав якісь культурні чи господарські звязки з другими народами, ще по своєму назву неодного чужого міста накручували. Діялося то не конечно зі завойовницьких причин, але прямо, щоб вимову чужої назви достосувати до духа власної мови. Тільки тоді, коли якесь місто не мало стичности з другими народами, його назва остала така, яку в оригіналі вживає місцеве населення.

(Докінчення на стор. 3-тій).

Олексій Андрієнко.

ПРОВОКАЦІЇ КРЕМЛЯ В УКРАЇНІ

11)

Дідусь запитав, чи й його б голос почули десь, коли б він перед мікрофоном заговорив. Його запевнили, що так. Тоді старий став наполегливо просити дозволити йому привітати через радіо своїх земляків. Довго службовці радіо-центру й виставкові привідники — чічерони — не погоджувались, а коли дідусь усе таки просив — бодай одне слово сказати, нарешті, дозволили. Тільки одне, мовляв, слово.

Тоді цей представник українського колгоспного селянства несміливо підійшов до мікрофона і, набравши в старечі груди як найбільше повітря, гукнув з усієї сили:

— Ряту-у-у-йте!...

Це — може анекдот. Але в ньому — гірка й тяжка правда підсовєтської дійсности.

До отаких от учасників виставки належав, напевне, й Іван Калашник.

І нехай собі сьогодні совєтські писаки славословлять у ньому „народного героя", борця за совєтську владу, що небито й самого Кармелюка перевершив, нехай композитори пишуть про нього опери, нехай двічі орденоносці холуї кремлівського Сатанаїлісимуса — всякі тичини, націлувавшися до моторошности хазяйської пантофлі, заслинено гарчать на весь світ: „Жовтий він, чи голубий — бий, бий, бий", — їм нічого не лишається більше, як у нестямі підлабузницького захоплення тільки й славити те, що хвалить „сам", тільки й гавкати на те, на що нацькове великодержавний держиморда.

Але справа з Калишником була ось як:

На нього, на Калашника, золотої осени 1942 року припала прикра повинність: німці, через Коритнянського старосту, зажадали, щоб він здав на „контингент" свого єдиного кабанчика, якого він з усією родиною так ретельно доглядав, плекав, годував, сподіваючись на Різдвяні свята мати в хаті давно за совєтської влади не бачену солонину.

Калашник старості кабанця не віддав. Староста про це повідомив крайсландвірта. Незабаром до села Коритного приїхав сам крайсландвірт із двома вояками-німцями. Зойшов до Калашника на подвір'я, щоби власноручно кабанця забрати. Десь у дворі на ту хвилину самого господаря не було. Калашникова жінка Наталка, знаючи тверде рішення свого чоловіка, та й сама гірко переживаючи втрату, стала на порозі хлівця й не хотіла пустити німецького офіцера доторкнутись до її скарбу. Сперечалась. Офіцер люто штовхнув жінку в груди. Вона, ойкнувши, впала на дверях хлівця.

Саме в цю мить нагодився господар — Калашник. Видно, не без того, щоб у його жилах текла таки горда бунтівлива кров славних подільських гайдамаків, бо те видовище — видовище брутального нападу на його маєток, на його дружину, збудило в ньому неймовірну лють, спритність і почуття помсти заради самозахисту. Вихопивши з рук офіцера пістолю, він блискавичними пострілами уклав тут таки, біля порога хлівця — і нападника офіцера, і обох його охоронців.

І того самого дня подався в ліс. Одягнув собі при тому на руку пов'язку одного з забитих німецьких поліцаїв.

Щось із два тижні блукав Калашник по лісі одинцем, шукаючи притулку. Німці якимось чудом родини його не чіпали. Що більше, — пізніше, коли ім'я Калашника почало вже гриміти в околицях, присилали до його дружини кілька разів записки, пропонуючи чоловікові амнестію, аби тільки припинив свої бешкети та повертався в село.

Знайшов Калашник притулок у лісника Дашівського лісництва Рибаченка. До лісника саме тоді повернувся відпущений німцями з полону його син, лейтенант червоної армії Петро. З ним і запривятелював Калашник.

Незабаром німецька поліція дізналась, що Калашник переховується в лісника Рибаченка, і кілька разів налітала на лісничівку, але марно. Калашник устигав зникати в лісі. Після кількох таких налетів колишній лейтенант відчув небезпеку й для себе — боявся арешту й покарання за зв'язки з Калашником. І тут вони вирішили вдвох організувати партизанський загін. Здійснити цей задум було не важко. Дашівський район уже мав у німців список заложників — ні більше, ні менше, як сто п'ядесять чоловіка. Зрозуміло, що після Калашникового вчинку, німці кинулись по заложників. Але... благодатні Дашівські ліси миттю приховали в своїх непрохідних хащах усіх приречених, і німці й тут пімали облизня.

Калашникові з Рибаченком не довелося довго шукати собі побратимів. Усі ті стоп'ятьдесять поволі скупчились біля них, утікаючи від німецької розправи за чужу провину. Тікало до лісу й багато коли відпущених німцями полонених червоноармійців. І це було джерело поповнення людьми загону.

(Дальше буде).

АЙЗЕНГАВЕР ГРАТУЛЮЄ БУВШОМУ ВОЯКОВІ. — Ген. Двайт Д. Айзенгавер, тепер президент Колюмбійського університету в Ню Йорку, був присутним на закінченні шкільного року в Інституті Ветеранів, що зістали в війні важко ушкодженими та стали каліками. Один з них, якому Айзенгавер подає руку, скінчив науку з відзначенням.

Українські назви в чужих мовах

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Вимком в цім не є теж і українська мова. Наведу тільки кілька прикладів чужих назв в українській мові, які є інакші ніж в мові населення. В скобках подані назви вживані місцевим населенням: Відень (Він) Париж (Парі), Краків (Кракуф), Люблин (Люблін), Медіолян (Міляно), Падуа (Падова), Фльоренція (Фіренце), Рим (Рома), Царгород (Константінополіс, Істамбул (Бизонтіон), Гаґа (Гаґ), Білгород (Бєлоґрад) і т. д.

Ніхто з україністів ані з чужинців не домагається від нас, щоб ми в українській мові називали Відень-Віном, Краків-Кракувом, Фльоренцію Фіренцом. Навпаки, дух української мови домагається, щоб лишити старі українські назви тих міст як доказ, що наші предки від соток літ мали звязки з Віднем ще від часів, коли син короля Данила Роман старався за австрійський престіл. Назви італійських міст: Фльоренція, Падуа чи Медіолян зродилися ще пятьсот чи чотириста літ тому назад, коли митрополит Києва Ізидор був одним із співтворців Фльорентійської Унії (1439), а молоді українці їздили вчитися до Італії та здобували степені докторів падуанського університету в італійській Падові.

Домагаємося ми для себе права, чужі назви українізувати, то не маємо права відмовляти мові німецькій теж вживати згерманізованої назви Львова-Лемберг, бо ніде правди діти та назва не появилася в світі як назва окупанта, але навпаки, як назва мирних ремісників чи купців, що на запрошення західно-українських монархів стали напливати до Львова та розбудовувати тут промисл й торгівлю. Слід знати, що до упадку західноукраїнської держави та приході польської окупації львівські німці дістали в свої руки самоуправу Львова та мали її впродовж двісті літ, про що свідчать книги міста Львова — Лемберґу — з тих часів, всі писані в німецькій мові. Назва Лемберг, маючи таку стару традицію, стала природною назвою того міста в німецькій мові. Кожен мусить признати, що вживання української назви Львів в німецькій мові звучало б дуже неприродно.

Так само неприродним було б домагати від поляка, щоб в польській мові говорячи про Львів він вживав української назви, коли польська назва Львуф в цій мові має таке саме право горожанства, як українська назва Кракова — Краків. Завойовницьке нахабство починається тоді допера, коли поляки стараються в чужих мовах, німецькій, французькій, англійській та в других насилу втиснути польську назва Львова „Львуф", всупереч духові тих мов. Річ природна, що коли ця неоригінальна назва українського міста вкрадається в чужу мову — німецьку, французьку чи англійську, українці обовязані пропагувати тоді оригінальну назву українського міста чи української особи.

Українські назви в англійській мові.

Нам, живучим в англосаськім світі, стає рубом питання, як вживати українські назви місцевостей чи осіб в англійській мові, абстрагуючи від оборонної тактики проти польського чи московського імперіялізму. Загальне право, приняте окремою топографічною комісією Американського Ґеографічного Товариства, каже вживати ґеографічні назви в такій вимові, яке є вживане місцевим населенням. Це заведено для практичних військових та торговельно - комунікаційних цілей. Одначе ледви чи хто потрапить перемінити англійський спосіб вимови назв України, загально відомих в англійській мові від соток літ. Нам дуже тяжко ввести українську назву столиці України Київ, коли там назва „Кієв" набула вже право горожанства. Чи і в якій мірі інші українські назви мають вже своє право горожанства в англійській мові, мені невідомо, бо до цього треба б основних студій старої англійської мови. На всякий випадок цю справу не слід розбирати під кутом видження польського чи московського імперіялізму, але під кутом видження обективних дослідів мовознавства, духа кожної мови зокрема.

Хто хоче писати чи говорити коректно чужою мовою, той не може легковажити цього факту, що деякі назви української географії та історії стали вже інтеґральною частиною даної мови, а вживання оригінальної української назви не відповідало б і духові.

МАДЯРЩИНА — ЧЕРГОВИМ КАНДИДАТОМ НА БУНТ ПРОТИ МОСКВИ.

Будапешт, 30 червня. — У відповідь на московсько - югославський спір між комуністами, тут починають вперто кружляти вістки, що теж серед мадярських комуністів приготовляється проти - московська „єресь". Проте мали б свідчити серіозні тертя між комуністами власне на тлі залежности від Москви.

Цьогорічні партійні конвенції

Краеві конвенції, на яких політичні партії вибирають своїх кандидатів на президента і віце-президента Злучених Держав, вказують на офіційний початок виборчої кампанії в президентських виборах 1948 року. Кандидатів вибирають партійні делегати, які беруть участь в конвенції. Делегатів на конвенцію вибирає кожний стейт одним з двох способів — чи то так званим способом партійної конвенції, чи способом попередніх виборів („праймери").

32 стейти та 5 посілостей і островів вживають конвенційного методу, а саме — стейтовий, партійний комітет вибирає групу партійців, що мають заступати стейт на краєвій конвенції. В кількох стейтах спочатку місцеві політичні організації вибирають делегатів до стейтової конвенції, яка в свою чергу вибирає делегатів на краеву конвенцію.

12 стейтів та Колумбійський Дистрикт вживають способу попередніх виборів, а 4 стейти комбінують обидва ці способи. При попередніх виборах, голосуючі в кождім місті, або дистрикті, після реєстрації в партії по свому вибору, подають голос за тих чи інших делегатів. Ці делегати можуть обіцяти голосувати за номінацію вказаного кандидата на президента.

В перед-конвенційнім періоді ці попередні голосовання дають перші вказівки щодо симпатій виборців, які мають нагоду висловитися за бажаного кандидата.

Цього року найбільше зацікавлення було в попередніх виборах Республиканської партії, оскільки в Демократичній партії президент Труман не мав опозиції. Як відомо, обидві найбільші партії — Республиканська і Демократична — мають цьогорічні свої краеві конвенції у Филаделфії. Установча і номінаційна конвенція нової „третьої партії" відбудеться також в тім місті, згідно з недавнім повідомленням.

Конвенція складається з делегатів з кожного стейту (48), а також з Колумбійського Каналу, та Вирджинських Островів. Кожна партія вибирає так таку саму кількість заступників делегатів. Заступник голосує тільки у випадках, коли делегат не є присутним. Номінація кандидата на президента відбувається більшістю голосів делегатів.

Партійні, номінаційні конвенції започато року 1832. До того часу випробовувалися інші способи номінації кандидатів на президента і віце-президента. Зрештою було вибрано спосіб краевих конвенцій, бо цей спосіб дає ширше заступництво звичайним, рядовим виборцям та вказує на напрямки і наміри партій та їх кандидатів.

Краєвий партійний комітет завчасу підготовляє цілу конвенційну машинерію. Він вибирає тимчасового голову конвенції, який виголошує провідну партійну промову і який головує, доки не встановлено сталу президію конвенції. Тоді його місце займає сталий голова. Сталого голову і членів чотирьох головних конвенційних комісій вибирають делегати майже завше в перший день. Головні комісії є такі: мандатна, організаційна, правил і програмова (партійна, політична платформа). Найбільш важною є остання. Вона накреслює партійну політичну лінію в справах вутрішних та міжнародних — часто після завзятих суперечок в різних відділах — та подає конвенції на затвердження.

Коли покінчено з організаційною ділянкою конвенції, приступають до номінації. Імена кандидатів на президента подаються в часі азбучного покликання стейтових делегацій. При покликанні делегація кожного стейту встає і подає імя свого кандидата.

Коли покликання скінчено й імена всіх кандидатів записано, починається голосування в азбучнім порядку щодо стейтів.

При першім голосуванні стейтові делегації звичайно дають голоси „улюбленим синам" своїх стейтів. Після першого, так би мовити почесного, голосування, вони поволі сходять зі сцени й залишаються звичайно два чи три кандидати, які ведуть перед. Тоді починається справжня, позакулісова акція; кожний з тих кандидатів старається зібрати якнайбільше голосів для себе. Часом чільні кандидати мають настільки близьку до рівної кількість голосів, що доводиться вибирати компромісового кандидата, такого, на якого інші кандидати згодяться дати приречені їм голоси.

Тим часом голосування відбувається знова й знова, доки кандидат не дістане потрібної більшости голосів цілої конвенції. Наколи змагання є особливо впертим, це затягається на довгий час. Такі змагання часом доводять до номінації такого кандидата, який до того часу не був на лісті кандидатів.

Після номінації кандидата на президента в той самий спосіб відбувається номінація кандидата на віце-президента.

Як краеві конвенції виберуть вже своїх кандидатів та приймуть політичні плятформи, починається справжня виборча кампанія, що тягнеться до дня виборів в листопаді.

Загальна Рада.

Д-р мед. Осип Берест.

РЕНТГЕН

З циклю: Від Гіппократа до ізотопів.
(Шляхом великих здобутків в медицині).

Значіння відкриття Рентгена в медицині.

Епохальне відкриття промінів Рентгена спричинило великий переворот в медицині, і то не лише в дотеперішних способах розпізнавання недуг, але також їх лікуванні. До часів відкриття Рентгена розпізнавання недуг (діягностика) полягала головно на стислій і докладній обсервації недужого. Влучність діягнози в певних припадках можна було ствердити хиба після смерти пацієнта на секції. Відкриття промінів Рентгена уможливлювало просвітлювання тіла недужого і ствердження хоробливих (патологічних) змін різних його органів. Зміни ці можна було відтепер не лише оглядати при пересвітлюванні лучами Рентгена, але також утревалювати на фільмі (рентгенівська фотографя). Згадаю і про значіння лучів Рентгена для вшасного розпізнавання недуг легенів (туберколози) і шлунка (веред, рак). До часу відкриття Рентгена недуги ці розпізнавано аж тоді, як недуга розвинулася і часто для хворого вже не було ратунку. Також хірургія завдячує свій поступ в великій мірі лучам Рентгена. Впрочім не має нині ніодної ділянки медицини, в якій Рентген не займав би домінуючого місця. Смію твердити, що сучасна медицена без Рентгена була б неможлива!

Фізик Вільгельм Конрад Рентген відкрив в Вірцбургу в 1892 році новий рід електромагнетичних промінів, які мали особливі свійства проникати крізь різні тіла. Ці проміні назвав він „промінням Х". З огляду на велике значіння нововідкритих промінів, научний світ назвав їх після імени цього, що причинився до їх відкриття „Промінням Рентгена".

Спосіб повставання промінів Рентгена.

Для витворювання промінів Рентгена потрібне рентгенівське уладження. Складається воно з трансформатора, який перемінює натугу змінного електричного струму (звичайно електричної сітки) з нищої на вищу. (40,000 — 100,000 Вольтів). Вентилі перемінюють електричний струм на однопрямний. Осібний столик з залучниками регулює потрібну натугу струму і час допливу струму. Найважнішою частиною рентгенівського уладження є рентгенівська лямпа. Модерна лямпа Куліджа — це скляна куля, з якої усунено повітря і в яку вбудовано два металеві бігуни, що лучаться з електричним струмом у високій натузі. Один бігун званий катодою (уємний) це металева спіраля з вольфраму. Нитка ця під впливом електричного струму розгрівається до червоности і від неї тоді відриваються найменші частинки звані **електронами.** Ці електрони пливуть в сторону другого бігуна, що лежить напроти і тут через зудар викликують повставання промінів Рентгена.

Свійства промінів Рентгена.

Одним з головних свійств промінів Рентгена є їх **проникання через певні середовища.** Проміні ці проникають легко повітря, вже не так легко воду і мягкі части тіла, тяжко кости, найтяще певні металі, як: олово, бізмут, барією. Зрозуміємо тепер, чому на рентгенівському екрані при пересвітлюванні людського тіла, кости виступають як тіни, легені виповнені повітрям, як ясні поли. Ціла рентгенологія — це вміле читання гри тіней. Для пересвітлення жолудка і кишск вживаемо порушку бізмуту або барією розпущеного в воді. Металі ці, як згадано вище не перепускають лучів Рентгена. В цей спосіб при пересвітленні жолудка і кишок дають інтензивну, сильну тінь. Сполуки олова з гумою і склом також не перепускають промінів Рентгена і тому ці сполуки примінюємо для охорони перед шкідливим діланням промінів Рентгена.

Дальшим свійством рентгенівських промінів, що самі для ока не є видні, це викликування **флюоресценції. (свічення)** певних предметів, на які падуть проміні Рентгена. Тому екран (шиба) через який оглядаемо в Рентгені людське тіло світить зеленаво-жовто.

Рентгенівські промені **діяствують на фотографічну плиту** подібно, як звичайні світляні промені. На цьому полягає фотографія промінням Рентгена на фільмі або папері. Рентгенівські фільми являються фотографічним негативом. Тому ясні місця на фільмі відповідають слабо насвітленим місцям (затемнення при пересвітлюванню Рентгеном). Темні місця відповідають сильно насвітленим місцям (вияснення при пересвітленні).

Врешті виказують рентгенівські проміні питоме **біологічне діяння** на живу клітину. Це діяння може бути двояке: Проміні Рентгена можна побуджувати клітини до збільшеної чинности. При сильнішому насвітленні проміні Рентгена гальмують біологічні процеси клітини, а навіть можуть вести до завмирання клітин, а по цілих тканин. На цьому полягає лічниче примінення промінів Рентгена в боротьбі проти рака. Проміні Рентгена спинюють розвиток, а то нищать клітини рака.

Примінення промінів Рентгена в медицині може бути двояке. Як засіб для досліджування певних недуг людського тіла **(рентгенівська діягностика)** і як засіб для лікування певних недуг **(рентгенівська терапія).** Для рентгенівського досліджения людських органів існують дві можливости: пересвітлення промінями Рентгена **(рентгеноскопія)** і рентгенівська фотографя **(рентгенографія).**

Пересвітленям послуговуємося для досліджування органів грудної клітки (легені, серце) — далі кормового проводу (жолудка, кишок) та для ствердження положення чужих тіл (голки, відламки металів і т. д.).

Пересвітлення промінями Рентгена слідує в цілком затемненій кімнаті. Щоби докладно розпізнати світла і тіні рентгенівського пересвітлення, треба передше впродовж 10-20 мінут призвичаїти очі до темноти (адаптація перед пересвітленням).

Досліджування рентгенівськими промінням є тоді докладне, як що після пересвітлення слідує рентгенівська знимка (фотографія на фільмі). Дотичить це особливо досліджування хоробових змін в легенях, де початкові малі туберкулозні зміни можемо виказати лише на рентгенівськім фільмі. Особливою ділянкою рентгенівської фотографії є досліджування змін на кістках (голова, хребет, кости кінцівок). Костей звичайно не пересвітлюємо, лиш відразу фотографуємо.

Рентгенівські фільми в касетах з алюмінієм насвітлюємо промінням Рентгена через ті органи, що їх фотографію хочемо дістати. Відтак фільми викликуємо в темній камері, закріплюємо (фіксуємо) і сполікуємо водою після загальних правил фотографічної техніки. Висушені фільми оглядаємо відтак за молочною шибою, освітленою з заду жарівкою.

Рентген грудної клітки.

Рентгенівське досліджування органів грудної клітки відбувається звичайно в стоячій позиції. В цей спосіб досліджуємо легені, серце з головними судинами, дихальне горло (дишиця), щитовидну залозу, діяфрагму. В легенях можемо бачити хворі вогнища (туберкулози!), гузи (рак!), звапнілі вогнища, зрости, ями (каверни!), побільшені ліпфатичні залози. Нагромадження повітря (пневмоторакс) або рідини (плеврит).

На серці досліджуємо його величину і биття серця (пульсацію).

Побільшена щитовидна залоза (струма) викликує переміщення, а то звуження дихального горла, які можемо ствердити при пересвітленню Рентгеном. Новим технічно способом досліджування Рентгеном грудної клітки (легені, серце) — є так звана **екранова фотографія.** За помочею відповідного уладження, при кожнім пересвітлюванню грудної клітки слідує автоматично фотографія образу з рентгенівського екрану. Така фотографія має всего кілька центиметрів. Образ такого маленького фільму побільшуємо проекційним апаратом і якщо заходить потреба в підозрілих припадках, робимо звичайні знимки на великих фільмах. Цей спосіб досліджування впроваджено тепер у всіх краïнах для масового пересвітлювання цілого населення в цілі відкриття припадків туберкулози. Також при війську, в школах, в таборах примінюється нині екранову фотографію.

Особливим способом досліджування легенів Рентгеном є т. зв. **бронхографія.** Металеву руру **бронхоскоп** впроваджується до дихального горла і далі до головних бронхів (розгалуження дихального горла в легенях). Через цю руру впроваджуємо до бронхів контрастову речовину (йодову оливу) і робимо відтак рентгенівську фотографію легенів на котрій видно докладно як олива розгалужується в бронхах. Має це особливе значіння для досліджування Рентгеном рака легенів.

(Кінець буде).

ТРУДНОЩІ В ОСТАТОЧНОМУ ЗАМИРЕННІ ПАЛЕСТИНИ

Каїро, Єгипет, 30. червня. — Посередник ОД в справі жидівсько-арабського конфлікту граф Бернадотте докладає всіх зусиль, щоби за останній ще короткий час договірного примир'я добитись теж кінцевого і остаточного замирення в цій країні. Проте, з поінформованих арабських джерел заявляють, що в програмі замирення Палестини, приготований графом Бернадотте, передбачене існування держави Ізраїля, на яку „ніколи не погодяться" араби.

ТРИҐВЕ ЛІ ЗАЛИШИВ ДУМКУ ПЕРЕДАТИ СПРАВУ БЕРЛІНА РАДІ БЕЗПЕКИ.

Лейк Соксес, Н. Й., 30. червня. — Генеральний секретар ООД, Триґве Лі, залишив вчора думку передати справу совєтсько - західної політичної кризи в Берліні під розгляд Ради Безпеки ОД, бо її не піддержала жодна з пятьох великодержав. Він заявив, що за розвитком подій в Берліні він слідкує з великою увагою, але докищо він не плянує жодної акції в цій справі, на що дозволяв би йому статут ОД.

АМЕРИКАНСЬКІ КРЕЙСЕРИ В ГРЕЦЬКИХ ПОРТАХ.

Лодон, 30. червня. — Командування Американської Нейві повідомило, що до грецьких портів заплили три дальші американські крейсери, що належать до Середземноморської фльоти. Після коротких відвідин в Греції вони відвідають ще Туреччину.

Дня 27. червня 1948 року померла в 50. році життя

СОФІЯ БУРЕНЬ

207 AVENUE B, NEW YORK CITY.

Покійна походила з міста Домброва, повіт Отвіно, Польща. Полишила в смутку мужа Василя, сина Володимира і невістку Рут.

Похорон відбудеться в четвер рано в годині 10. з похоронного заведення П. Яреми, 129 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y. — В. Їй П.!

Муж і діти.

ТАРЗАН, ч. 1874. Блукаючі звірі.

Малпочоловік відділив себе галузею від порушуваного кріса і так дійшов до місця над ними.

Потім він виждав відповідної хвилини і зіскочив серед них.

Коли стрільба вилетіла з руки Кілі, язичок зачепився за її руку і голосний гук виповнив малу прогалину.

Сполохані дикі звірі повтікали в ліс. „Аж тепер ми їх утратили!" — закликав Крис.